

Laboratorium van architectuur *Voedsel en Waren Autoriteit in Zwijndrecht door Venhoeven C.S.* De samenvoeging van drie afdelingen noopte de Voedsel en Waren Autoriteit tot de bouw van een nieuw kantoor met laboratorium. Venhoeven c.s. maakte op een non-descripte plaats langs het spoor in Zwijndrecht een bouwwerk met een opvallende aluminium huid, dat door zijn dynamische verschijning vragen oproept naar wat er zich binnen afspeelt. Ook het inwendige is nergens saai, waardoor het gebouw een evenement is geworden, dat de architect zelf nog maar ternauwernood in de hand had.

linkerpagina

Het nieuwe gebouw van de Voedsel en Waren Autoriteit opent zich aan de voorzijde naar verschillende richtingen. Horizontale lamellen houden het zonlicht buiten.

links Het gebouw is een vreemd element in de Zwijndrechtse omgeving waar onder meer een woonwijk is gelegen. Met zijn aluminium gevel roept het herinneringen op aan de zeeschepen die hier in de buurt van de hellingen liepen.

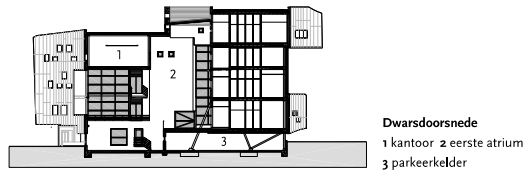
onder Het gegeven dat het gebouw aan de voorkant alle richtingen lijkt uit te waaiëren, heeft gevolgen voor de zijgevels, die een dynamisch voorkomen krijgen. De onregelmatige vensterpartijen versterken het effect.

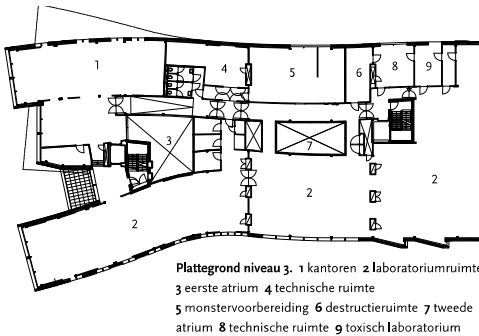
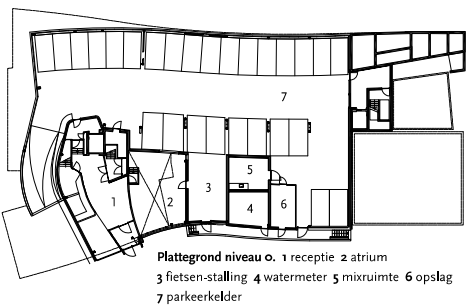
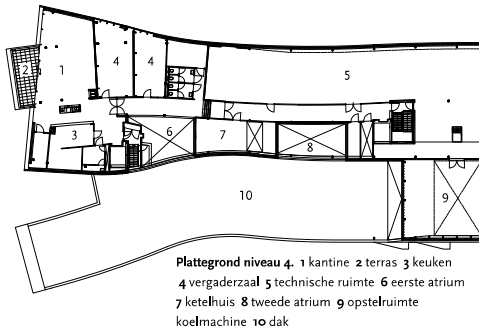
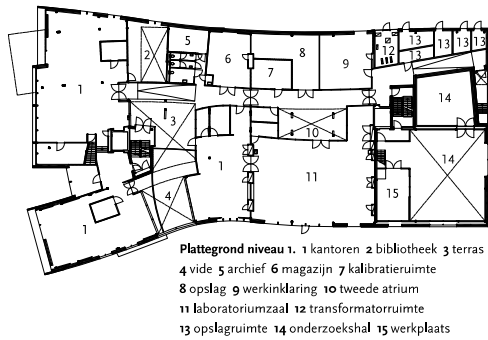
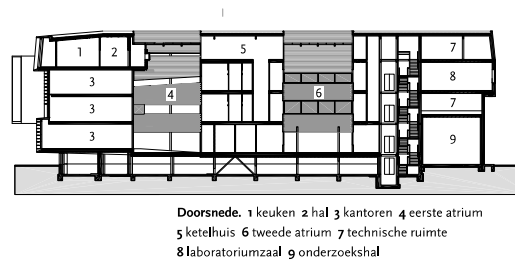
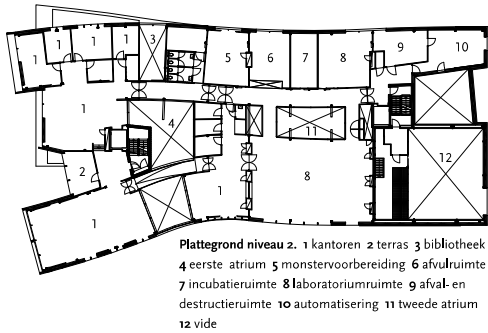
Ben Maandag Foto's Luuk Kramer

De Voedsel en Waren Autoriteit, vroeger bekend als de Keuringsdienst van Waren, is een instelling die tot de verbeelding spreekt: vrijwel alle producten waarmee wij in het dagelijks leven hebben te maken, van de leverworst op het brood tot de kinderzitjes in de auto, zijn hier onderwerp van onderzoek en analyse. In witte jassen gestoken laboranten doen in grote steriele ruimtes proeven met de etenswaren en gebruiksvoorwerpen om deze te testen op versheid of veiligheid. Omdat deze omgeving is gemaakt om op een volstrekt andere wijze naar deze objecten te kijken dan gebruikelijk, zijn zij volledig losgezongen van hun dagelijkse context en huiselijke entourage. Het onderkomen van de Nederlandse Waren Autoriteit in Zwijndrecht is in zijn verschijningsvorm erg opvallend. Het ontwerp van Venhoeven c.s. dwingt tot nadere inspectie, tot een dieper onderzoek naar wat zich onder de aluminium huid afspeelt. De onbestemde omgeving draagt daaraan in niet geringe mate bij. Het bouwwerk ligt als een vreemd element in een kluwen van infrastructuur. Wegen, spoorwegen en een kleine woonwijk omgeven het gebouw dat qua omvang herinneringen oproept aan de grote werven die hier in de omgeving van de Drechtsteden ooit floreerden en imposante zeeschepen van hun hellingen lieten lopen.

Deze nieuwe vestiging van de keuringsdienst is het gevolg van het samenvoegen van drie afzonderlijke afdelingen. Om het reizen met het openbaar vervoer te stimuleren, kreeg het kantoor een plaats langs het spoor, vlakbij station Zwijndrecht. De architecten van Venhoeven c.s. zagen zich bij het uitdenken van het gebouw geconfronteerd met talrijke randvoorwaarden en eisen op het gebied van veiligheid, die door de steeds scherpere regelgeving op laboratoria en de belendende werkruimtes van toepassing zijn. Aan de buitenkant is niet af te lezen wat zich binnen het gebouw afspeelt. De huid van het bouwwerk oogt dynamisch. De 'happers' aan de zijkant openen de huid als waren ze kieuwen. Ook het vensterpatroon levert zijn bijdrage.

links Aan de buitenkant van het gebouw zijn details uit de auto-industrie en science fiction toegepast, zoals de 'happers', die vanuit de laboratoria onverwachte doorzichten naar de omgeving opleveren.
 onder De entree zit ietwat verborgen aan de zijkant van het gebouw en grenst aan het eerste atrium dat door een grote vensteropening daglicht in het gebouw brengt.

linkerpagina

De atria binnen het bouwwerk zijn intermediairs tussen de laboratoria en de kantoren. Door loopbruggen, hellingbanen, vensteropeningen en gevelpartijen wekken de atria nergens een saaie indruk.

midden Het interieur is met opzet in sobere kleurstellingen gehouden.

onder De kantine bevindt zich op de bovenste verdieping van het gebouw. Hier en daar is de staalconstructie in het gebouw zichtbaar.

Aan de voorzijde geeft het gebouw zich het meest bloot, maar doet dat gedoest, hier en daar verhuld door zonwering. Wat opvalt zijn de gevelopeningen in verschillende richtingen, alsof een reeks schoenendozen kriskras op elkaar is gestapeld. De dynamiek is versterkt door de enorme uitkragingen, waardoor het gebouw het beeld schept van een willekeurige sa menbundeling vierkante kokers, die alle kanten uitwaaiëren maar toevallig in Zwijndrecht in één knooppunt bij elkaar komen.

De beweging zet zich in het gebouw onverminderd voort. Hier blijkt opeens een tweedeling: van voren zijn de kantoren ondergebracht, in het achterste zijn de laboratoria te vinden. Beide delen zijn samengeklonken door gangen en hellingbanen. Door de toepassing van splitlevelverdiepingen zijn de overgangen tussen de 4 meter hoge laboratoria en de 3,5 meter hoge kantoren nergens saai. Twee atria brengen als rustige intermediairs daglicht het gebouw binnen. Deze binnenuimtes nemen het laatste restje vrees weg dat we met een standaardkantoor hebben te maken. Overal zijn doorkijkjes mogelijk, zichtlijnen zijn met opzet zo lang mogelijk gehouden, niets aan het gebouw lijkt recht, maar intussen zijn de verbindingen zo kort dat de 200 mensen die in dit kantoor werken de onderlinge communicatie vlot kunnen laten verlopen. Uiteraard vergt een gebouw als dit flexibiliteit. Al tijdens de bouw waren aanpassingen nodig: terwijl de organisatie aan allerlei wijzigingen onderhevig was, speelden de architecten daar meteen probleemloos op in.

Ervaring speelt een grote rol bij de beleving van dit gebouw. Een trap lijkt in het interieur gewrongen, maar trekt daardoor juist de aandacht en maakt het tot een spannend incident. De staalconstructie waaruit het gebouw is opgetrokken, is hier en daar zichtbaar gemaakt om aan het spektakel bij te dragen. De ene ruimte vloeit over in de andere. Samen met elementen uit science fiction en de auto-industrie, maken deze ingrediënten het gebouw tot een filmische ervaring, zoals architect Ton Venhoeven het heeft bedoeld.

Het bouwwerk manifesteert zich als een evenement. Op alle plekken is het nuttige met het aangename verenigd, gaat het ingetogene hand in hand met het oogstrelende, hetgeen tot een belevenis leidt die alle zintuigen op de proef stelt. Ook dat strookt met Venhoevens bedoeling om architectuur als kunst op te vatten, om architectuur geen illustratie te laten zijn bij het woord, maar die relatie radicaal om te keren. Architectuur wordt zo ongrijpbaar dat het als een ongebreideld dier aan de macht van de architect dreigt te ontsnappen en een eigen leven gaat leiden. Het nieuwe onderkomen van de Voedsel en Waren Autoriteit is daarom tegelijk een laboratorium van tomeloze architectuur.

VOEDSEL EN WAREN AUTORITEIT, ZWIJNDRECHT

Opdrachtgever Rijksgebouwendienst, Den Haag

Ontwerp Venhoeven c.s.

Projectarchitect Ton Venhoeven *Projectleider* Kees Plomp

Medewerkers Beate Lendt, Chantal van Dillen, Jos-Willem van Oorschot, Björn Utpott,

Peter Heideman, Jeroen Tacx en Erwin Hilbrands

Adviseur constructies ABT Adviesbureau voor bouwtechniek, Velp

Adviseur bouwfysica I.B.P., Utrecht

Adviseur installaties Halmos, Den Haag

Aannemer Giesbers Maas-Dijken Bouw, Alphen aan den Rijn

Bruto vloeroppervlakte 5.400 m² kantoren en laboratoria, 991 m² parkeerkelder

Bouwkosten € 9.500.000

Bouw januari 2001 - september 2003

